

12. Globalizace a mezinárodní politická teorie: lidská práva globálních chudých

POL440, 15. 5. 2019

Pavel Dufek

Východiska a motivace: teoretické impulsy I. (Dufek 2010)

- **(1) principiální neúplnost teorie obrácené pouze „dovnitř“**

Rawls (2001): lokální – vnitrostátní – mezinárodní úroveň spravedlnosti

- přinejmenším z toho plyne nutnost specifikovat (a) vztah mezi vnitrostátním a mezinárodním kontextem a/nebo (b) povahu vztahů a principů interakce na nadstátní rovině
- plus otázka kontinuity či diskontinuity principů

- **(2) teorie vypracované pro vnitrostátní kontext v sobě mají zabudované argumentační struktury vymykající se hranicím státu**

- libertarianismus a **individuální práva**
- **globální původní pozice** (viz Rawls)
- **idea férových podmínek interakce** mezi aktéry politiky

Východiska a motivace: teoretické impulsy II.

- **(3) kosmopolitní perspektiva je teoreticky „čistší“ a tudíž nadřazená**

- **Pogge (2008)**: Žádné svébytné úrovně, resp. morálně relevantní rozdíly mezi nimi, neexistují (všichni jsme stejně lidmi a žijeme v jednom světě). Pokud ano, tak je brímě důkazu na partikularistech

- **S. Caney (2006)**: (1) existují platné morální principy; (2) principy platné pro některé osoby platí pro všechny osoby, které sdílejí jisté morálně relevantní charakteristiky; (3) všechny lidské bytosti sdílejí jisté morálně relevantní charakteristiky

=> existují univerzálně platné morální principy

Východiska a motivace: teoretické impulsy III.

- (4) lidská práva jako univerzální „měna“, na niž lze převést úvahy o spravedlnosti a demokracii

- J. Donnelly (2007): (a) *mezinárodně-právní univerzalita*

(b) *univerzalita překrývajícího se konsenzu* vůdčích morálních, filosofických a náboženských doktrín. Na lidských právech vyjádřených ve **Všeobecné deklaraci LP** se dle něj shoduje „*většina vůdčích elementů v téměř všech existujících společnostech*“ přijímající tak fundamentální hodnoty lidské **rovnosti** a **autonomie**

(c) *funkcionální univerzalita*. Příčiny či zdroje vzniku lidských práv coby ústředních normativních principů liberálně-demokratických zemí jsou spatřovány nikoliv v jejich kulturní a etické jedinečnosti, nýbrž v *sociálních, politických a hospodářských výzvách modernity* (mj. centralizace moci suverénního státu či expanze kapitalistického modelu hospodářství), na něž jsou LP odpovědí

Východiska a motivace: praktické impulsy I.

- (5) morální rozhořčení z faktu hladu/hladomoru, extrémní chudoby, válečných konfliktů, nespravedlností apod.

- **absolutní** míra deprivace
- **relativní** nerovnosti: **Pogge** (2008, 2011) a tvrzení, že je důsledkem existence **mezinárodního politického a hospodářského řádu**, který vyhovuje mocným a bohatým státům

Východiska a motivace: praktické impulsy II.

- (6) „globalizační“ argument

Hluboké změny v sociálně-politickém, právním, hospodářském, kulturním, technologickém a institucionálním uspořádání světa

Held (2010): *extenzifikace, intenzifikace, zrychlení a narůstající dopad* obchodních, investičních, finančních, kulturních apod. sítí a toků. Z toho plyne rozmazávání hranic mezi „vnitrostátními“ a „globálními“ problémy

„Globalization can best be understood if it is conceived as a spatial phenomenon, lying on a continuum with ‘the local’ at one end and ‘the global’ at the other. It implies a shift in the spatial form of human organization and activity to transcontinental or interregional patterns of activity, interaction, and the exercise of power“ (s. 28–29)

=> zrychlení dopravy a komunikace => zrychlená difúze idejí, zboží, informací, kapitálu a lidí

=> rozpojení teritoria – hospodářství – suverénní moci – kultury – lidu/národa – liberálních práv (rozpad podmínek moderního **občanství**; též **Habermas 1998**)

=> poukaz na diskrepanci mezi aktéry odpovědnými za politická rozhodnutí a aktéry, na něž **dopadají jejich důsledky** (zdroj mimo zasažené společenství + absence **politické reprezentace**)

Obecně: (1) **funkční** problém (**mizející kapacity státu** adekvátně reagovat na výzvy, které globalizace přináší)

(2) nabourání **legitimity** politického rozhodování

Kosmopolitní obrat v politické teorii: vybrané otázky I.

- **Relační vs. nerelační** přístupy ke globální spravedlnosti
př: nespravedlivá globální základní struktura vs. férová globální rovnost příležitostí
- Propojení spravedlnosti, demokracie a lidských práv, mj. definicí globální spravedlnosti **v pojmech lidských práv** a jejich (ne)naplnění (viz **Poggeho** argumentace)
- Globální demokracie jako reakce na **paradox demokratického sebezaložení**: Jedinou konzistentní alternativou je pojímat lid v globálním měřítku?
=> R. **Goodin** a *all-affected principle*

Kosmopolitní obrat v politické teorii: vybrané otázky II.

- Je udržitelná představa mnohaúrovňového globálního vládnutí při absenci „světového státu“? **Je možné myslet demokracii „bez státu“?** Tj. otázka udržitelnosti rozlišení mezi **morálním** a **politickým** (právním) **kosmopolitismem (Dufek 2013)**
- + Dílčí témata: např. **(i)migrace a otevřené hranice**
 - A. **Abizadeh (2008)**: neexistuje právo jednostranně uzavřít hranice imigrantům. Liberálně-demokratická maxima „demokraticky ospravedlnit donucení těm, nad nimiž je vykonáváno“, vede ve spojení s demokratickým paradoxem k závěru, že **okruh adresátů tohoto ospravedlnění zahrnuje všechny jedince na světě (anebo: kompenzace)**
- Vyvážení **vstupní** a **výstupní** legitimacy: Mohou nadnárodní celky vyvážit demokratické deficity tím, že zajistí výstupy, které se od nich očekávají (mír, blahobyt)...?

Kosmopolitní obrat v politické teorii: vybrané otázky III.

- EU jako „laboratoř kosmopolitazace“ resp. experiment v „postnacionální konstelaci“ (**Habermas 1998**)

občanství

legitimita politického rozhodování

demokracie a politická reprezentace

solidarita

jednotnost v rozmanitosti

zdroje sdílené identity (**Habermas**: ústavní patriotismus)

(ne)zbytnost suverénní politické autority („superstátu“)

Další dílčí příklady aplikace

- Lidské právo na zdraví (**Wolff 2011**)
- Duševní vlastnictví (vč. patentů na léky)
- Obchod se zbraněmi: kontrola, vynucování (**Dufek a Mochťak 2019**)
- Globáldemokratizace jako předpoklad lokální demokratizace
- Environmentální spravedlnost a změna klimatu
- Spravedlivá válka / humanitární intervence / R2P

Odkazovaná literatura

- Abizadeh, Arash. 2008. „Democratic Theory and Border Coercion: No Right to Unilaterally Control Your Own Borders.“ *Political Theory* 36, č. 1, 37–65
- Caney, Simon. 2006. *Justice Beyond Borders: A Global Political Theory*. Oxford: Oxford UP
- Donnelly, Jack. 2013. *Universal Human Rights in Theory and Practice*. Ithaca: Cornell UP
- Donnelly, Jack. 2007. „The Relative Universality of Human Rights.“ *Human Rights Quarterly* 29(2): 281–306
- Dufek, Pavel. 2010. *Úrovně spravedlnosti: liberalismus, kosmopolitismus a lidská práva*. Brno: MPÚ
- Dufek, Pavel. 2013. „Why Strong Moral Cosmopolitanism Requires a World State.“ *International Theory* 5(2): 177–212
- Dufek, Pavel a Michal Mochťák. 2019. „A Case for Global Democracy? Arms Exports and Conflicting Goals in Democracy Promotion.“ Vyjde v *Journal of International Relations and Development*
- Habermas, Jürgen. 1998. *The Postnational Constellation*. Cambridge: MIT Press
- Held, David. 2010. *Cosmopolitanism: ideals and realities*, Oxford: Polity Pres
- Pogge, Thomas. 2008. *World Poverty and Human Rights*. 2nd ed. Cambridge: Polity Press
- Rawls, John. 2001. *Justice as Fairness: A Restatement*. Cambridge, MA: Belknap Press
- Wolff, Jonathan. 2011. „The Human Right to Health“, in: Solomon Benatar a Gillian Brock (eds.), *Global Health and Global Health Ethics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011, s. 108–118